

Tíðargrein

Martin V. Heinesen
Jarðfrøðingur

Gøtudalstunnilin - ein góð landsíløga?

Ein tunnel úr Gøtudali til Skálabotn, ella úr Kambsdali til leiðina millum Fjarða, hevur verið í umbúna í fleiri áratiggjur. Áðrenn Eysturoyartunnilin kom upp á tal, tyktist ein tílíkur tunnel áhugaverdur, tí hann hevði stytta og bøtt munandi um farleiðina úr Norðoyggjum og eysturbygdunum á Eysturoy (Fuglafirði, Leirvík og Gøtu) til stórar partar av landinum, iroknað Havnina og flest onnur støð kring oyggjarnar

Eysturoyartunnilin broytir tó fortreytirnar fyri einum gøtudalstunli, tí í framtíðini kann stórir partar av ferðsluni, sum í dag fer umvegis Skálabotn og Norðskálatunnilin til Havnar og aðrastaðni í landinum, væntast at fara umvegis Eysturoyartunnilin í staðin.

Víst hevur verið á, at Eysturoyartunnilin fer at føra øktar ferðslutrupulleikar við sær í oynni, serliga í Runavík, har ferðsluumbúðirnar frammanundan eru truplar.

Sambært Landsverk er Gøtueiði, nú sum áður, eisini ein vansi fyri ferðsluna, sum blívur størri, tá Eysturoyartunnilin verður tikin í brúk. Vegurin um eiðið liggur 135 metrar yvir sjónum og er brattur. Ein annar vansi er, at ferðslan skal ígjøgnum bygda økið við Gøtugjógv, sum eisini er skúlaleið.

Ferðsluligi týðningurin av Gøtugjógv og Gøtueiði kemst av, at vegurin har er einasta farleið, sum í dag bindur Norðoyggjar og tær stóru bygdin eystantil á Eysturoy saman við restina av landinum.

Komin um Gøtueiði og út á Skipaneskrossin er teinurin til Eysturoyartunnilin munandi styttri út eftir eystara armi á Skálafjørðinum (til munnan í Rók), enn um koyrast skal runt um fjørðin til vestara tunnilmunnar (á Strondum) – sí Mynd 1.

Tí vil størsti parturin av hesi ferðslu velja at koyra tann styttra teinin eftir eystara armi á Skálafjørðinum, hóast ferðslan her verður darvað av at skula ígjøgnum fjølbygð strekkir, meðan teinurin á vestara armi fyri stóran part liggur í óbygðum við fáum forðingum.

Landsverk hevur mælt til at bota um hesi viðurskipti við at gera ein tunnel – Gøtudalstunnilin – millum Gøtudal og Ánir, nær Skálabotn. Hesin tunnel stytta farleiðina til vestara arm á Skálafjørðinum, og ferðslan norðaneftir til Havnar kann tá velja at fara hendavegin fyri at sleppa undan bygda økinum við Gøtugjógv, Gøtueiði og trongslinum út eftir eysturarminum á fjørðinum.

Í síni seinastu samferðslufrágreiðing nevnir Landsverk eisini nakrar aðrar alternativar “loysnir” fyri at bota um ferðslutrupulleikarnar har á leiðini, men mælir tó til loysnina við Gøtudalstunnilinum.

Óivað ljóðar henda loysn sum søtur tónleikur fyri mong. – Men er hetta nú tann besta loysnin undir verandi fortreytum?

Fyri at svara hesum spurningi er neyðugt at greina eina røð av grundleggjandi viðurskiptum, og niðanfyri skal eg royna at lýsa nøkur teirra. Her vil eg serliga samanbera Gøtudalstunnilin við eina av hinum loysnunum, har tað í staðin verður

gjørdur ein nýggjur umkoyringarvegur úr Gøtudali út á Gøtueiði – sí Mynd 2.

Verandi bústaðar- og ferðslumynstur:

Sum høvuðsstaður og nógv tann størsta búseting í landinum telur Tórshavn sjálvandi tungt í ferðsluhøpi, og landsins høvuðsferðslukervi peikar í

stóran mun til og frá Havnini. Soleiðis er eisini við Eysturoyartunnilinum.

Men fólk hava ikki einans tørv á at koyra til og frá Havnini. Tað verður eisini koyrt millum aðrar bygdar/býir og landslutir uttan fyri høvuðsstaðin. Hetta kann millum annað lýsast við verandi ferðslu til og frá eystara armi á Skálafjørðinum.

Tað bógva eini 16.000 fólk í samlaða økinum í ein landnyrðing úr Havnini, harav stívliga 6.000 í Norðoyggjum og nakað tað sama kring Skálafjørðin, meðan sløk 4.000 fólk bógva eystantil á Eysturoynni. Hyggja vit nærri at hesum tølum, bógva úti við líka nógv fólk á eystara armi á Skálafjørðinum (umleið 4.300), sum í Klaksvík (4.800), meðan stívliga 1.900 fólk bógva á vesturarminum á Skálafjørðinum og stívliga 3.600 samanlagt í Fuglafirði, Leirvík og Gøtu. Til samanbering bógva umleið 4.600 fólk í allari Suðuroy, og í bygðunum í Norðureysturoy og Sundalagnum bógva samanlagt úti við 3.000 fólk.

Eitt áhugavert ferðsluvegamót í hesum høpi er rundkoyringin undir Gøtueiði – lokalt kend sum Skipaneskrossurin. Sum nevnt fer øll ferðsla, sum í dag skal úr Norðoyggjum og teimum størru bygðunum eystantil á Eysturoynni til aðrar partar av landinum, umvegis Gøtueiði – og umvegis Skipaneskrossin.

Landsverk gjørdi í nógv ár neyvar og landsumfatandi ferðsluteljingar, sum vórðu almannakunngjørdar í teirra árliku ferðslufrágreiðingum. Tíverri koma tílíkar frágreiðingar ikki longur, men fram til 2012, tað er 6 ár eftir at Norðoyatunnilin varð tikin í brúk, vístu ferðslutølini kring Skipaneskrossin eina støðuga mynd, nevniliga at av tí samlaðu ferðsluni norðaneftir vóru líka nógv akfør, sum koyrdu út eftir sum inn eftir fjørðinum frá rundkoyringini har. Ferðslusamskiptið norðaneftir var altso líka stórt við eystara arm á Skálafjørðinum, sum við alla restina av landinum – iroknað Havnina.

Tølini eru eyðsæð størri í dag enn í 2012, men einki bendir á, at lutfallið er ella verður stórvegis broytt. Tvørtur ímóti, so benda framroknaðu ferðslutølini hjá Landsverki á, at umleið líka nógv ferðsla fer framhaldandi at koyra um Gøtueiði (3.900 akfør. til eystara

arm á Skálafjørðinum), sum gjøgnur um Gøtudalstunnilin (4.000 akfør, til Havnar, vesturbygdin á Skálafjørðinum, Norðureysturoy, Sundalagið og aðrastaðni), um og tá hesin tunnel verður gjørdur og tikin í brúk – sí Mynd 1.

Her skal bitast merki í, at ferðslan í Gøtudalstunnilinum (4.000 akfør) ikki einans fer til Eysturoyartunnilin, men ein munandi partur fer aðrar vegir. Tølini vísa sostatt, at ferðslan norðaneftir er – og verður – nógv minni til Havnar (ábendingar eru um, at talið liggur umleið 1.500, sí seinni) enn til eysturarminum á Skálafjørðinum (3.900 akfør) og eisini væl minni enn til vesturarminum á Skálafjørðinum, Norðureysturoy, Sundalagið og aðrastaðni (2.500 akfør, tað er samlaða ferðslan í Gøtudalstunnilinum, sum ikki skal í Eysturoyartunnilin). Tá Landsverk í sínum samskipti við almenningin skírur ferðsluna norðaneftir til Eysturoyartunnilin sum “høvuðsferðsluna”, skal hetta hugtak tí takast við fyrirvarni.

Hetta eigur ikki at undra nakran, tí umframt at vera treytað av fólkatali eru ferðslutøl sera nógv tengd at til dømis fjarstøðu millum bústaðarøkir og at tørvinum at ferðast millum bygd-ir/býir. Sum dømi kunnu vit spyrja, hvussu nógv havnarfólk kenna tørv á at koyra dagliga til Klaksvíkar ella inn á Skálafjørðin? Og hvussu nógvir klaksvíkingar kenna tørv á at koyra til Havnar (aðrar dagar enn tá KÍ spælir í Gundadali...)?

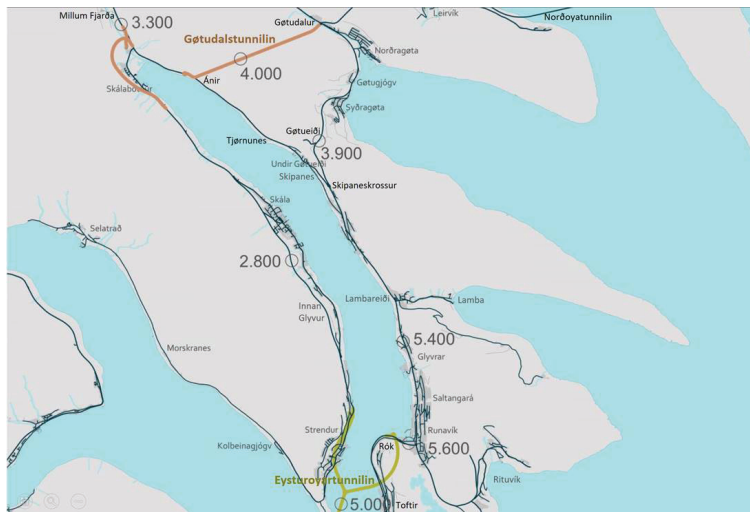
Sum nevnt bógva nærum líka nógv fólk á eystara armi á Skálafjørðinum, sum í Klaksvík. Bæði støðini eru stór fiskivinnuøki, og tað sama kann sigast um eysturbygdin á Eysturoynni. Saman við tí stuttu fjarstøðuni ger hetta, at ferðslan innanhýsis ímillum hesi økini er líka stór, sum til restina av landinum, iroknað Havnina.

Tí kann tað undra, at samferðsluætlanin hjá Landsverki at siggja til nærum einans tekur atlit til ferðsluna til Havnar. Eg loyvi mær at halda, at tá til dømis Gøtugjógv og Gøtueiði verða brúkt sum grundgeving fyri, at landið má gera ábøtur fyri hundrættals milliónir krónur á ferðslukervið har á leiðini, eigur tað sjálvsagt at verða hugsað um alla ferðsluna har um vegir, og ikki einans um tann – lutfalsliga litla – partin av hesi ferðslu, sum skal til Havnar.

Ein spurningur er eisini, hvørjir ferðslutrupulleikar veruliga eru knýttir at Gøtueiði. Har vegurin um eiðið er hægstur, liggur hann umleið 135 metrar yvir sjónum. Til samanbering er hetta lægri enn ætlaði nýggi innkoyringarvegurin til Havnar. So hæddin um Gøtueiði kann í sær sjálvum neyvan metast sum ein stórir trupulleiki. Vansin er heldur tað lutfalsliga stóra hallið á vegnum niðan frá/óman ímóti Syðrugøtu, tí hetta kann skapa ávísar ferðslutrupulleikar, serliga um veturin.

Fjarstøður

Ein fortreyt fyri at kunna samanbera nevndu loysnir er fjarstøðan, sum

Mynd 1. Gøtudalstunnilin skal binda landsvegin í Gøtudali saman við tann við Ánir á Skálafjørðinum. Eisini er ætlan at gera nýggjan landsveg yvir bygdina í Skálafirði (brúnar strikur). Framroknað ferðslutøl eru víst á ymsum vegastrekkjum á leiðini, eftir at Gøtudalstunnilin (og Eysturoyartunnilin) er tikin í brúk (lagad til eftir Mynd 4 í samferðslufrágreiðing hjá Landsverki: <http://www.landsverk.fo/fo-fo/samferðsluætlanin-2018-2030/stoerri-iloegur-komandi-arini/goetudalstunnil>).

Mynd 2. Tær fyra “loysnirnar”, sum lýstar eru av Landsverki. Í hesi grein verða serliga Loysn 1 og Loysn 4 viðgjørdar (lagad til eftir Mynd 1 í samferðslufrágreiðing hjá Landsverki: <http://www.landsverk.fo/fo-fo/samferðsluætlanin-2018-2030/stoerri-iloegur-komandi-arini/goetudalstunnil>).